

Instytut Pamięci Narodowej - Szczecin

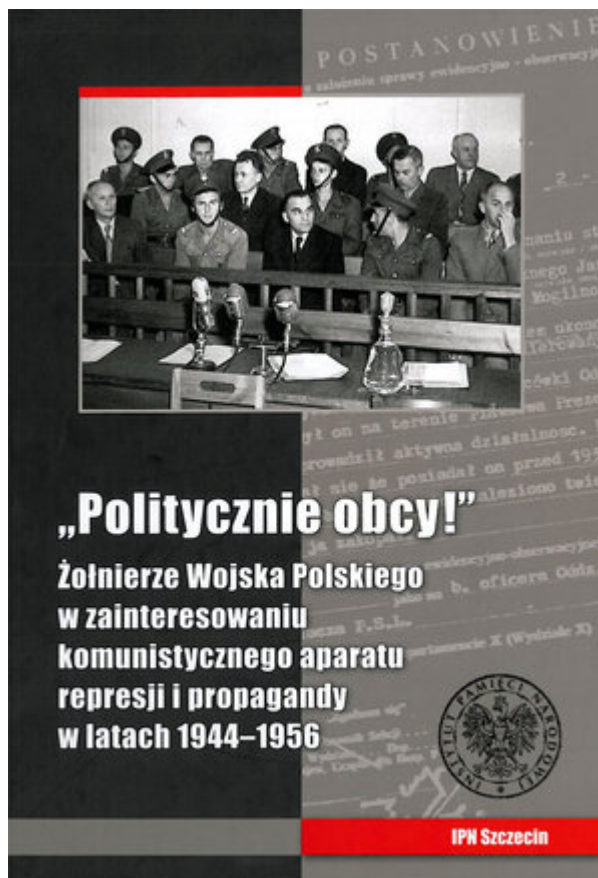
<https://szczecin.ipn.gov.pl/pl9/publikacje/ksiazki-szczecin/31070,Politycznie-obcy-Zolnierze-Wojska-Polskiego-w-zainteresowaniu-komunistycznego-ap.html>
19.04.2024, 22:26

„Politycznie obcy!”. Żołnierze Wojska Polskiego w zainteresowaniu komunistycznego aparatu represji i propagandy w latach 1944-1956

„Politycznie obcy!”. Żołnierze Wojska Polskiego w zainteresowaniu komunistycznego aparatu represji i propagandy w latach 1944-1956, red. Bogusław Polak, Paweł Skubisz, Szczecin 2011, s. 344

[Wersja elektroniczna publikacji w Bibliotece Cyfrowej IPN](#)

Niniejsza książka została poświęcona losom żołnierzy Wojska Polskiego, Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, a także tych oficerów i szeregowych ludowego Wojska Polskiego, którzy postrzegali świat inaczej niż nowi władarze kraju. Po 1944 r. stali się oni obiektem niewybrednej propagandy oraz zakrojonych na dużą skalę działań operacyjnych i śledczych sowieckiego oraz rodzimego aparatu represji. Decydenci komunistyczni dążyli do zepchnięcia wyżej wymienionych na margines życia społecznego i politycznego, a w niektórych wypadkach również eliminacji fizycznej. Pragnienie unicestwienia tej grupy, która walczyła o polski niezależny byt państwowy, wynikało z przeświadczenia władz komunistycznych o braku możliwości indoktrynacji ideologicznej. Stąd nie bez przyczyny żołnierzy tych określano mianem „politycznie obcych”. Być może pewną rolę odegrały tutaj i inne czynniki, jak choćby przeświadczenie o realnym zagrożeniu działalnością w strukturach podziemia

niepodległościowego czy pracy
wywiadowczej na rzecz państw zachodnich.
Nie bez znaczenia pozostawał również fakt
zaangażowania części oficerów Wojska
Polskiego w zwalczanie ruchu
komunistycznego w okresie II
Rzeczypospolitej, a w związku z powyższym
można dopatrywać się pewnej próby
rewanżu i rozliczenia za współpracę z
Oddziałem II Sztabu Głównego WP, który w
znacznej mierze odpowiadał za działania
wymierzone w komunistów.
Dławienie oporu i likwidacja najbardziej
patriotycznej części formacji niepodległego
państwa polskiego były konkretnymi celami
już u schyłku wojny (1944–1945), jednak
największe natężenie represji przypadło
pomiędzy rokiem 1948 a 1954. Także w
okresie późniejszym nie brak przykładów
bezpardonowej walki z „wrogami władzy
ludowej”. Tam, gdzie nie sięgały macki
sowieckiego i rodzimego komunistycznego
aparatu bezpieczeństwa, prowadzono różne
formy działalności propagandowej – zarówno
w prasie, jak i radiu. Tak też było w wypadku
polskiego uchodźstwa na Zachodzie,
licznego i wspartego autorytetem wybitnych
wojskowych i polityków, a przez to w ocenie
komunistycznego aparatu bezpieczeństwa
postrzeganego jako wyjątkowe zagrożenie.

prof. dr hab. Bogusław Polak

Książka bez wątpienia stanowi cenny materiał źródłowy do najnowszych dziejów Polski, głównie w jego obszarze związanym z funkcjonowaniem komunistycznego aparatu represji. Teksty poszczególnych autorów obrazują szeroką skalę działań podejmowanych wobec żołnierzy II RP, Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, a także ludowego Wojska Polskiego przez polskie i sowieckie służby bezpieczeństwa. Szczegółowe niekiedy analizy poszczególnych ich działań w istotny sposób przybliżają mechanizmy podejmowanych czynności, ich przebieg oraz końcowy efekt. Czytelnik ma możliwość oceny wielorakich skutków szykan i represji skierowanych wobec żołnierzy WP po zakończeniu II wojny światowej, do orzeczenia kary śmierci i fizycznej likwidacji włącznie. Do rangi symbolu urasta przypadek przedstawionego przez Pawła Skubisza legionisty, oficera II RP

Stanisława Michała Graffa, dla którego właściwym według komunistów zatrudnieniem było stanowisko odźwiernego w Filharmonii Szczecińskiej.

Fragment recenzji dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka

SPIS TREŚCI

- Bogusław Polak, Wstęp
- Studia:
 - Sebastian Pilarski, Rozpracowanie na terenie Łodzi środowiska osób związanych z Oddziałem II Sztabu Głównego Wojska Polskiego
 - Artur Ochał, „Sprawdzić KOP!”. Opinie o byłych oficerach Batalionu KOP „Suwałki” w świetle materiałów weryfikacyjnych z wojskowych teczek akt personalnych
 - Tadeusz Dubicki, Mjr/ppłk Bolesław Zygmunt Ziemiański jako więzień Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w latach 1945–1946 i 1948–1954
 - Piotr Cichoracki, Dariusz Dąbrowski, Aparat bezpieczeństwa wobec przedwojennego Oddziału II Sztabu Głównego Wojska Polskiego. Przypadek ppłk. dypl. Józefa Skrzydlewskiego
 - Paweł Skubisz, Komunistyczny aparat represji wobec Stanisława Michała Graffa – oficera żandarmerii, Policji Państwowej i Oddziału II Dowództwa Jednostek Terytorialnych na Bliskim Wschodzie
 - Krzysztof Zajączkowski, Major Mieczysław Słaby – lekarz z Westerplatte w rękach funkcjonariuszy Informacji Wojskowej
 - Janusz Wróbel, Repatriacja żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w polityce Polski Ludowej (do marca 1946 r.)
 - Krzysztof Tochman, Rozpracowanie żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie przez komunistyczny aparat represji na wybranych przykładach cichociemnych
 - Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, Sytuacja żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie po powrocie do kraju (1945–1948)
 - Renata Kobylarz-Buła, „Element podejrzany”. Ślężacy – żołnierze Wehrmachtu i Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w dokumentach Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego
 - Jiří Plachý, „Andersowcy” w powojennej Czechosłowacji (1945–1948)
 - Jerzy Grzybowski, Sowiecki aparat represji wobec żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, którzy wrócili na Białoruś Sowiecką
 - Krzysztof Lesiakowski, Bataliony górnicze Zastępczej Służby Wojskowej (1951–1955) – organizacja i funkcjonowanie
 - ks. Stanisław Nabywaniec, Alumni żołnierze – ludowe Wojsko Polskie w starciu z Kościołem
 - Dorota Pazio-Wlazłowska, „Sługusi podżegaczy wojennych, zdrajcy narodu w każdej dziedzinie, w każdym zakresie” – prasa codzienna lat czterdziestych i pięćdziesiątych o żołnierzach Wojska Polskiego

- Jacek Zygmunt Sawicki, Zapis pierwszej dekady. Propaganda komunistyczna wobec Powstania Warszawskiego w latach 1944–1954. Przegląd problematyki

- Varia:

- Mirosław Szumiło, Szefowie Głównego Zarządu Informacji Wojska Polskiego (1945–1956)

- Radosław Peterman, Rola Wojskowej Służby Wewnętrznej w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1957–1990

- Wykaz skrótów

- Indeks osobowy

- Indeks geograficzny

Gdzie kupić publikacje:

[Szczecin](#)